

حساب کنترل کالای در جریان ساخت در موسسات تولیدی

اگر در یک کارخانه چند نوع محصول ساخته شود و یا اگر محصولات یک کارخانه در چند دایره تولید شوند، در دفتر کل یک حساب تحت سرفصل حساب کنترل کالای در جریان ساخت در نظر گرفته می‌شود. برای آشنایی با این حساب و نحوه محاسبه بهای تمام شده کالای در جریان ساخت به مثال زیر توجه کنید.

یک کارخانه به تولید سه نوع محصول به نام محصول الف، ب و ج اشتغال دارد. هزینه‌های اولیه آنها شامل مواد اولیه مبلغ ۷,۰۰۰,۰۰۰ ریال، دستمزد مستقیم ۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال و هزینه‌های غیرمستقیم تولید (سربار ساخت) ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال است.

نام محصول	درصد مصرف مواد اولیه	درصد مصرف دستمزد مستقیم	درصد مصرف هزینه‌های غیرمستقیم
محصول الف	۴۰%	۳۰%	۲۰%
محصول ب	۳۵%	۲۵%	۲۰%
محصول ج	۲۵%	۴۵%	۶۰%

در پایان دوره مالی معادل ۸۰٪ از هزینه‌های تولید محصول الف و معادل ۷۰٪ از هزینه‌های تولید محصول ب و معادل ۱۰۰٪ از هزینه‌های تولید محصول ج به کالای ساخته شده تبدیل شده است. در نتیجه برای این محصولات داریم:

محصول الف:

میزان استفاده	محاسبات
مواد اولیه مستقیم	$۷,۰۰۰,۰۰۰ \times ۴۰\% = ۲,۸۰۰,۰۰۰$
دستمزد مستقیم	$۳,۰۰۰,۰۰۰ \times ۳۰\% = ۹۰۰,۰۰۰$
سربار ساخت	$۲,۵۰۰,۰۰۰ \times ۲۰\% = ۵۰۰,۰۰۰$

کنترل کالای در جریان ساخت		
مواد اولیه مستقیم	۷,۰۰۰,۰۰۰	بهای تمام شده کالای ساخته شده
دستمزد مستقیم	۳,۰۰۰,۰۰۰	کالای در جریان ساخت پایان دوره
سربار ساخت	۲,۵۰۰,۰۰۰	
	۱۲,۵۰۰,۰۰۰	
	۱۲,۵۰۰,۰۰۰	
	۱,۹۵۰,۰۰۰	

کالای در جریان ساخت محصول الف		دفتر معین
بهای تمام شده کالای ساخته شده	۳,۲۶۰,۰۰۰	۲,۸۰۰,۰۰۰ مواد اولیه مستقیم
موجودی کالای در جریان ساخت	۸۴۰,۰۰۰	۹۰۰,۰۰۰ دستمزد مستقیم
		۵۰۰,۰۰۰ سربار ساخت
	۴,۲۰۰,۰۰۰	۴,۲۰۰,۰۰۰
		۸۴۰,۰۰۰

محصول ب:

محاسبات	میزان استفاده
$۷,۰۰۰,۰۰۰ \times ۳۵\% = ۲,۴۵۰,۰۰۰$	مواد اولیه مستقیم
$۳,۰۰۰,۰۰۰ \times ۲۵\% = ۷۵۰,۰۰۰$	دستمزد مستقیم
$۲,۵۰۰,۰۰۰ \times ۲۰\% = ۵۰۰,۰۰۰$	سربار ساخت

کالای در جریان ساخت محصول ب		دفتر معین
بهای تمام شده کالای ساخته شده	۲,۵۹۰,۰۰۰	۲,۴۵۰,۰۰۰ مواد اولیه مستقیم
موجودی کالای در جریان ساخت	۱,۱۱۰,۰۰۰	۷۵۰,۰۰۰ دستمزد مستقیم
		۵۰۰,۰۰۰ سربار ساخت
	۳,۷۰۰,۰۰۰	۳,۷۰۰,۰۰۰
		۱,۱۱۰,۰۰۰

محصول ج:

محاسبات	میزان استفاده
$۷,۰۰۰,۰۰۰ \times ۲۵\% = ۱,۷۵۰,۰۰۰$	مواد اولیه مستقیم
$۳,۰۰۰,۰۰۰ \times ۴۵\% = ۱,۳۵۰,۰۰۰$	دستمزد مستقیم
$۲,۵۰۰,۰۰۰ \times ۶۰\% = ۱,۵۰۰,۰۰۰$	سربار ساخت

کالای در جریان ساخت محصول ج		دفتر معین
بهای تمام شده کالای ساخته شده	۴,۶۰۰,۰۰۰	مواد اولیه مستقیم ۱,۷۵۰,۰۰۰
		دستمزد مستقیم ۱,۳۵۰,۰۰۰
		سربار ساخت ۱,۵۰۰,۰۰۰
	۴,۶۰۰,۰۰۰	۴,۶۰۰,۰۰۰

به این ترتیب گزارش بهای تمام شده کالای ساخته شده در این کارخانه به شرح زیر تهیه می‌شود:

محاسبات	محصول الف	محصول ب	محصول ج	جمع
مواد اولیه مستقیم	۲,۸۰۰,۰۰۰	۲,۴۵۰,۰۰۰	۱,۷۵۰,۰۰۰	۷,۰۰۰,۰۰۰
دستمزد مستقیم	۹۰۰,۰۰۰	۷۵۰,۰۰۰	۱,۳۵۰,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰
سربار	۵۰۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	۲,۵۰۰,۰۰۰
جمع هزینه های تولید هر محصول	۴,۲۰۰,۰۰۰	۳,۷۰۰,۰۰۰	۴,۶۰۰,۰۰۰	۱۲,۵۰۰,۰۰۰
درصد	۸۰٪	۷۰٪	۱۰۰٪	
بهای تمام شده محصولات ساخته شده	۳,۳۶۰,۰۰۰	۲,۵۹۰,۰۰۰	۴,۶۰۰,۰۰۰	۱۰,۵۵۰,۰۰۰
موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره	۸۴۰,۰۰۰	۱,۱۱۰,۰۰۰	-	۱,۹۵۰,۰۰۰

نکته

مانده حساب کنترل کالای در جریان ساخت، بهای تمام شده موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره را نشان می‌دهد. محصولاتی که طی دوره مالی فرآیند تولید را کامل نکرده باشند، به عنوان موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره در این حساب باقی می‌مانند. این محصولات در دوره مالی بعد تکمیل شده به مراحل بعدی یا به انبار کالای ساخته شده منتقل می‌گردند.